

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z POBYTU NA SYMPOZJUM MIKOLOGICZNYM W REINHARDSBRUNN (NRD) W 1985 ROKU

W dniach 12—18 V 1985 r. odbyło się w Reinhardsbrunn (Turyngia) Sympozjum Mikologiczne, którego tematem była ekologia grzybów w środowisku człowieka. Zostało zorganizowane przez Oddział Mikologiczny Biologicznego Towarzystwa NRD (die Gesellschaft für Allgemeine und Technische Mikrobiologie in der Biologischen Gesellschaft der DDR, Fachverband Mykologie). W skład Komitetu Organizacyjnego wchodził: prof. dr H. Kreisel, przewodniczący Sekcji Mikologicznej — kierownik naukowy sympozjum, prof. dr H. Bochow, przewodniczący Sekcji Fitopatologicznej, dr K. Naumann, przewodniczący grupy roboczej Fitopatologicznych Mikroorganizmów i dr P. Hübsch, sekretarz Sekcji Mikologicznej — kierownik organizacyjny sympozjum.

W sympozjum uczestniczyło ponad 70 osób, w tym 16 z zagranicy: z Polski — 6, z Czechosłowacji i Holandii po 3, z Austrii i z RFN po 2 osoby.

Referaty zgłoszone na sympozjum zgrupowano według następujących zagadnień:

1. ekologia grzybów fitopatogenicznych,
2. ekologia patogenów człowieka i zwierząt,
3. ekologia grzybów glebowych,
4. ekologia grzybów mikroskopowych i producentów mikotoksyn.

Pierwsza grupa referatów objęła tematykę związaną przede wszystkim z *Erysiphales* i *Uredinales*, pasożytami roślin uprawnych (J. Kranz, Z. Urban, H. Hartleb) oraz z opieńką miodową atakującą drzewa w lasach zagrożonych imisjami (M. Tesche, T. Kalettka).

W drugiej grupie tematycznej znalazły się referaty dotyczące głównie zagadnień związanych z dermatofitami i grzybami drożdżoidalnymi, powodującymi schorzenia u ludzi, a także z problemami hospitalizacji (np. R. Blaschke, A. Tomšikova, H. Spitzbart). Kilka referatów poświęcono grzybom występującym u bydła (np. B. Sielicka, P. Sutka) oraz gatunkom *Saprolegnia*, powodującym epizootycę u ryb (W. Frick).

Tematyka referatów grupy trzeciej była najbardziej zróżnicowana. Charakter taksonomiczno-geograficzny miały referaty o *Geastraceae* (H. Dörfelt) oraz o grzybach mikroskopowych Kuby (G. Arnold), natomiast charakterem ekologiczno-florystycznym odznaczały się badania prowadzone na zwałowiskach pogórnich (M. Lisiewska) oraz na łąkach i pastwiskach (E. Arnolds). Wyniki badań ekologicznych nad grzybami termoodpornymi (G. Bollen) zostały zreferowane obok wyników badań nad zależnościami między zbiorowiskami grzybów glebowych (K. Mańka, W. Gams). Przedstawiono również wstępne badania nad fungistazą w glebie (H. Kreisel).

W czwartej grupie referatów poruszono problemy biochemiczne, związane z wytwarzaniem mikotoksyn (np. P. Goliński, M. Mańka).

Referaty przedstawiano treściwie, interesująco, a wyniki badań ilustrowano licznymi dokumentacyjnymi przezroczami.

Integralną częścią sympozjum były dwa wyjazdy uzupełniające tematykę. Jeden z nich miał w programie zaznajomienie uczestników ze zbiorami zielnikowymi Uniwersytetu im. F. Schillera w Jenie or az

z kolekcją kultur grzybów tegoż Uniwersytetu w Weimarze. Celem drugiego wyjazdu było przedyskutowanie w terenie zagadnień praktycznych oraz metod ekologicznych w odniesieniu do grzybów. Pokazano zbiorowiska roślinne na wapieniu muszlowym wzniesienia Hörselberge (448 m n.p.m.) w okolicy Eisenach.

Na zakończenie należy podkreślić sprawną organizację, zapewnienie dobrych warunków bytowych (zakwaterowanie w zamku Reinhardsbrunn otoczonym starym parkiem z licznymi drzewami pomnikowymi), stworzenie miłej atmosfery obrad oraz gościnność gospodarzy.

Alina Skirgiełło, Maria Lisiewska

SYMPOZJUM FITOSOCJOLOGICZNE „ROŚLINNOŚĆ I GEOMORFOLOGIA“, 1–4 KWIETNIA 1985, BAILLEUL, FRANCJA

Międzynarodowe konferencje fitosocjologiczne, w czasie których rozważa się wybrane zagadnienia dotyczące szaty roślinnej, mają już za sobą ponad dwudziestoletnią tradycję. Zapoczątkował je R. Tüxen sympozjami w Stolzenau/Weser i Rinteln, później podobną inicjatywę podjął J. M. Géhu we Francji. W 1985 r. zorganizował on — wraz z żoną, panią J. Géhu-Franck — kolejne 29 sympozjum towarzystwa „Association Internationale pour l'Étude de la Végétation” (czyli „Internationale Vereinigung für Vegetationskunde”) połączone z 13 kolokwium towarzystwa „Amicale internationale de Phytosociologie”. W obradach wzięło udział około 160 osób reprezentujących 22 kraje. Grupa Polaków była stosunkowo liczna, obejmowała 11 osób z rozmaitych ośrodków: Białowieży, Katowic, Krakowa, Poznania i Warszawy.

Punkt oparcia dla Konferencji tworzyła Stacja Fitosocjologiczna w Hameau de Haendries blisko Bailleul, założona przez Państwa Géhu w dawnej farmie flandryjskiej. W zorganizowaniu imprezy dużą pomoc okazały władze Bailleul. Uroczyste otwarcie obrad odbyło się w ratuszu tego miasta, z udziałem przewodniczącego Rady Regionu Nord/Pas-de-Calais, przedstawiciela Ministerstwa Środowiska oraz mera. Posiedzenia, a także spotkania towarzyskie i posiłki, miały miejsce w lokalu należącym do miasta. Program obejmował m. in. wizytę w Stacji w Hameau de Haendries, gdzie odsłonięto uroczyste tablicę „Station Internationale de Phytosociologie J. Braun-Blanquet et R. Tüxen”, upamiętniającą nazwiska dwóch najbardziej wybitnych fitosocjologów. Otwarto też nowo wybudowane Centrum Pedagogiczne, nazwane imieniem Ch. Flahault, wybitnego botanika urodzonego w Bailleul w 1852 r.

Temat konferencji „Roślinność i geomorfologia” był stosunkowo szeroki. Rozważano go w odniesieniu do wielu regionów geograficznych, z uwzględnieniem rozmaitych zagadnień i ujęć metodycznych. Poruszono też niektóre ogólne sprawy teoretyczne. Na wstępie J. M. Géhu zaznajomił uczestników z geograficzno-fitosocjologicznym zróżnicowaniem regionu Nord/Pas-de-Calais, w którym odbywała się konferencja. Dalsze referaty zgrupowano w kilka sesji tematycznych.

Ogólnymi koncepcjami fitosocjologicznymi zajęli się przede wszystkim młodzi Francuzi. Poruszyli oni sprawę wyróżnienia jednostek krajobrazowych — geosyntaksonów (Ph. Julve), indywidualnej roli poszczególnych warstw zbiorowisk roślinnych w odzwierciedlaniu rozmaitych cech środowiska (B. Foucault) i synuzjalnej budowy zespołów (F. Gillet). Było to nawiązanie do poglądów wcześniejszych, wskazujące jednak na potrzebę ciągłego wyjaśniania i precyzowania podstawowych pojęć fitosocjologicznych. Teoretyczne zagadnienia z zakresu kartografii fitosocjologicznej rozważali Ph. Julve (Francja) i B. Fałński (Białowieża) — drugi z tych autorów podał kilka koncepcji łącznej interpretacji map roślinności i map geomorfologicznych.

Referaty regionalne dotyczyły przeważnie Europy i w znacznej mierze gór, gdyż w ich obrębie powiązanie roślinności z ukształtowaniem terenu występuje szczególnie wyraźnie. Informacją godną specjalnej uwagi były doniesienia A. Baudière i współautorów (Francja). Pierwsze dotyczyło kurczenia się powierzchni muraw wysokogórskich i odsłaniania nagich piargów we wschodnich Pirenejach (sugerowano, iż jest ono wywołane osuszaniem klimatu), drugie — warunków utrzymywania się płatów *Dryas octopetala*. Pani O. Wilmanns (RFN) mówiła o reliktowych stanowiskach zbiorowisk i gatunków uwarunkowanych

rzeźbą w górach południowo-zachodnich Niemiec, a R. Delpach (Francja) o strukturze roślinności wysokogórskiej w Alpach i porównawczo — w Islandii. Zagadnienia geobotaniczne związane z jednym z cyrków polodowcowych w północnych Apeninach referował — w oparciu o zespołową pracę — R. Gerdoł (Włochy). Poruszył on m. in. sprawę korelacji między grupami ekologicznymi gatunków i środowiskiem. F. Pedrotti (Włochy) przedstawił bardzo ciekawe, dotyczące również Apeninów, porównanie schematycznych map roślinności zielonej w 9 rozległych obniżeniach kraszowych. Leśnymi piętrami roślinności zajęli się Pani V. Bresset (Francja), która analizowała kwestię zróżnicowania zbiorowisk jodły we wschodnich Pirenejach, H.-J. Kalis (RFN), który przedstawił studia fitosocjologiczne na temat leśnych zbiorowisk zonalnych, azonalnych i intrazonalnych w Wogezach oraz R. Neuhäusl (ČSRS) — w ramach szerszego referatu o lasach naturalnych w Czechosłowacji. Wskazał on m. in. na mającą miejsce w niektórych przypadkach inwersję w układzie piętrowym zespołów górskich.

Referaty polskie w tej grupie tematycznej dotyczyły korelacji między jednostkami geomorfologicznymi i potencjalnymi zespołami naturalnymi w Karpatach Wschodnich, odczytanymi z map (A. Kozłowska, Warszawa), powiązania jednostek geomorfologicznych i aktualnych zespołów roślinnych w Wysokich Tatrach (M. Wojterska i St. Balcerkiewicz, Poznań), oraz piętrowego zróżnicowania roślinności na Babiej Górze — chodziło przy tym o bliższą zależność zespołów od rzeźby terenu w poszczególnych piętrach (T. Wojterski i M. Kasprzowicz, Poznań).

Do wyżyn i pogórza odnosiło się przedstawienie swoistych siedlisk i roślinności w obrębie dużej klimatycznej jednostki — kserotermicznego obszaru hercyńskiego w NRD (E.-G. Mahn, NRD), omówienie zależności zespołów od rzeźby w kilku częściach Pasma Krakowsko-Wieluńskiego (F. Celiński, M. Wika, Katowice) oraz w wybranej przykładowo dolinie Wierzbanówki na Pogórzu Wielickim*, Ostatni referat oparty był na kilkunastu mapach tematycznych. Wskazano w nim czynniki, które ukształtowały i nadal kształtują rzeźbę, oraz przeciwnie — wpływ rzeźby na warunki siedliskowe, gospodarke człowieka i roślinność (A. Medwecka-Kornaś, Kraków).

Referaty, w których dyskutowano zagadnienia z niżu europejskiego, odnosiły się do wydm i psamofitów nadmorskich (H. Doing, Holandia), postglacialnych form geomorfologicznych i związanych z nimi lasów w środkowej Polsce (M. Degorski, Warszawa), do wrzosowisk atlantyckich — landes — we Francji (J.-R. Wattez, Francja), zespołów i siedlisk skalnych w południowej Finlandii (U. Makirinta, Finlandia) oraz łąk, torfowisk i zbiorowisk bagiennych. O tego typu roślinności mówili A. Barendregt (Holandia, referat ze współautorami), O. Schaefer (Francja) oraz botanicy belgijscy M. Dethioux, J. Duvigneaud, a także J.-M. Dumont i B. Stouffs. Ostatni zajęli się występowaniem atlantyckiego gatunku *Narthecium ossifragum* w obrębie jednego z rezerwatów torfowiskowych.

Szczególnie interesujące były bardziej całościowe ujęcia dotyczące zróżnicowania zespołów i krajobrazu roślinnego w dolinach dużych rzek, spowodowanego m. in. zalewaniem terenu w czasie powodzi. Sprawy te przedstawili G.C. Jeckel (RFN) m. in. dla doliny Łaby oraz K. Dierschke (RFN) dla doliny rzeki Ems. J. Girel (Francja) referował badania, wspólne z G. Pautou, dotyczące przełomowej doliny górnego Rodanu; chodziło przy tym zwłaszcza o procesy wpływające na sukcesję i o przewidywanie zmian wywołanych budową zapory. Swoisty zupełnie charakter miało scharakteryzowanie na przykładzie niewielkiej rzeczki w Ardenach, roli wskaźnikowej roślinności wodnej w odniesieniu do geomorfologii dna (F. Petit i R. Schumacker, Belgia).

Doniesienia z obszaru śródziemnomorskiego w Europie przedstawiali Hiszpanie w odniesieniu do Półwyspu Iberyjskiego: zróżnicowania roślinności na określonym odcinku wybrzeża (A. Asensi Marfil i współautorzy) i wzdłuż około 70 km transektu od wybrzeża po góry w okolicach Walencji (M. Costa i współautorzy); poruszono też sprawę granicy między roślinnością śródziemnomorską i środkowoeuropejską (J. Izco i współautorzy). Ze strony francuskiej przedstawiono zasięg *Quercus ilex* i *Q. pubescens* w Langwedocji i jego związek z rzeźbą (A. Khelfa i F. Romane).

Wśród referatów charakteryzujących omawiane zjawiska na terenach pozaeuropejskich znalazło się bardzo piękne omówienie zróżnicowania roślinności, m. in. układu piętrowego, w środkowej Japonii (A. Miyawaki, Japonia), zagadnienie powiązania populacji drzew liściastych z podłożem w jednym z kompleksów leśnych Północnej Ameryki (G.-S. Brush, USA), omówienie stosunków geobotanicznych

* Pierwszy cykl prac o dolinie Wierzbanówki ukazał się drukiem w wydawnictwie: Zeszyty Naukowe UJ, Prace Botaniczne 12, PWN Kraków 1984.

w Wysokim Atlasie (Th. Gauquelin, Francja) oraz w obszarach półpustynnych i pustynnych: w zasolonych obniżeniach na południe od Atlasu Saharyjskiego (A. Abdelkrim, Algieria), w regionie Sahelu (A. Lacoste, Francja), w części Pustyni Synaj, od Zatoki Sueskiej po góry przekraczające 2 000 m n.p.m. (A. A. Ramadam, Egipt) i w Jemenie (U. Deil, RFN). Dane z Jemenu pochodziły z niemieckiej ekspedycji naukowej i obejmowały sprawy wpływu gospodarki człowieka na modyfikacje rzeźby i stosunki wodne.

Niemal wszystkie referaty przedstawione na konferencji ilustrowane były pięknymi przeźrocami, co zaznaczało uczestników z bardzo różnorodnymi krajobrazami roślinnymi. Stosunkowo często sposób prezentacji stanowiły rysunki transektów, obrazujących rzeźbę, rozmieszczenie zespołów roślinnych, a nierzadko i inne elementy środowiska (uwzględnione szczególnie licznie w transekcie z doliny Wierzbanówki). Przedstawiono też szereg przykładów statystycznej interpretacji zależności zespołów od rzeźby (m. in. A. Kozłowska) i porządkowania zdjęć metodami numerycznymi (np. U. Makirinta). Niektóre referaty nawiązywały bezpośrednio do zagadnień praktycznych, jak wykonane na zamówienie opracowanie łąk Luksemburga (M. Dethioux), czy opis sytuacji w dolinie Rodanu (J. Girel i G. Pautou). Wypowiedzi ustne uzupełniło kilka demonstracji plakatowych.

29 sympozjum i zarazem 13 kolokwium fitosocjologiczne w Bailleul było imprezą bardzo udaną, tak pod względem naukowym, jak i organizacyjnym. Odbywało się w bardzo miłej atmosferze, a gospodarze — Państwo Géhu — okazali szczególnie dużo serdeczności Polakom. Stwarza to dobre perspektywy dalszej, bliskiej współpracy ze Stacją Fitosocjologiczną w Hameau de Haendries.

Materiały z konferencji ukażą się drukiem w 1986 r., w tomie „Colloques phytosociologiques”, serii wydawanej pod redakcją J. M. Géhu, przez wydawnictwo Borntraegera (Berlin).

Anna Medwecka-Kornaś

